

ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”

КАФЕДРА МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ ТА ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

проф. А.Г. Шульгай

“ ___ ” _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

**дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ
ОХОРОНИ ПРАЦІ»**

напрямок підготовки 1201 МЕДИЦИНА

спеціальність 7.12010001 «ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА»

факультет медичний

навчальний рік 2016-2017

Розробники: д. мед. наук, проф., зав. кафедри медицини катастроф та військової медицини

Гудима А.А.,

к. мед. наук, асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Бойчак М.В.,

асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Шацький В.В.

Схвалено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини

„21” червня 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри, професор

А.А.Гудима

© _____, 2016 рік

© _____, 2017 рік

Тернопіль
2016

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: 1201 «Медицина»	Нормативна	
	Спеціальність: 7.12010001 «Лікувальна справа»,	Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 60		Семестр	
		III-й	IV-й
		Лекції	
		12 год	12 год
		Практичні	
		6 год	6 год
		Самостійна робота	
		42 год	42 год
		Вид контролю	
		Залік	Залік
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст		

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Програма з дисципліни **«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»** для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти України III-IV рівнів акредитації складена для:

- спеціальності 7.12010001 «Лікувальна справа», галузі знань 1201 «Медицина», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» із кваліфікацією «Лікар»,
- спеціальності 7.12010003 «Медико-профілактична справа», галузі знань 1201 «Медицина», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» із кваліфікацією «Лікар»,
- спеціальності 7.12010005 «Стоматологія», галузі знань 1201 «Медицина», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» із кваліфікацією «Лікар»,
- спеціальності 7.12020101 «Фармація», галузі знань 1202 «Фармація» для освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» із кваліфікацією «Провізор»,
- спеціальності 6.120101 «Сестринська справа», галузі знань 1202 «Медицина», для освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» із кваліфікацією «Бакалавр сестри медичної»

Програма складена відповідно до навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст», відповідних кваліфікацій та спеціальностей у вищих навчальних закладах МОЗ України з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики галузевого стандарту вищої освіти України з даного напрямку (наказ МОЗ України №539 від 08.07.2010 р., постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей») і робочих навчальних планів, обговорених і затверджених на засіданні Вченої Ради ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» 31.05.2016 Протокол №18 та введених в дію наказом ректора по університету № 225 від 01.06 2016 р.

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ як навчальна дисципліна:

а) базується на вивченні студентами анатомії і фізіології людини, загальної хірургії, пропедевтики внутрішньої медицини, гігієни та екології, соціальної медицини та організації охорони здоров'я, інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з основних валеологічних принципів здорового способу життя та основ безпечної діяльності медичного працівника створює засади для наступного вивчення студентом клінічних і гігієнічних дисциплін, передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь і знань з безпеки життєдіяльності у процесі подальшого навчання.

Термін вивчення навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ» здійснюється студентами на 2 курсі, в III/IV семестрі.

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТА навчальної дисципліни **«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»** впливає із цілей освітньої-професійної програми підготовки випускників вищого медичного навчального закладу та визначається змістом тих системних знань та умінь, котрими повинен оволодіти лікар-спеціаліст. Знання, які студенти отримують із навчальної дисципліни, є базовими для блоку дисциплін, що забезпечують природничо-наукову (*блок ПН*) і професійно-практичну (*блок ПП*) підготовку.

Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці» формує у студентів цілісну уяву про закладає основи здорового способу життя та профілактики

виникнення небезпечних ситуацій у професійній діяльності майбутнього лікаря загальної практики.

У результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці» студент повинен знати:

- небезпечні і шкідливі фактори виробничого середовища;
- правила техніки безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском у структурних підрозділах;
- правила техніки безпеки в структурних підрозділах ЛПУ різного профілю;
- основи пожежної безпеки;
- причини виникнення пожеж та профілактику їх в установах охорони здоров'я;
- характеристику навколишнього, виробничого та побутового середовища;
- причини виникнення та класифікацію надзвичайних ситуацій;
- способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях;
- основи організації та проведення рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- організацію медичної допомоги населенню в умовах надзвичайних ситуацій.

У результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці» студент повинен *вміти*:

- дотримуватися правил охорони праці по запобіганню нещасних випадків і професійних захворювань в структурних підрозділах ЛПУ;
- вести документацію з охорони праці в структурному підрозділі;
- розробляти інструкції з охорони праці;
- безпечно обслуговувати електроапаратуру, апарати, що працюють під тиском;
- дотримуватися правил пожежної безпеки;
- використовувати первинні засоби пожежогасіння;
- проводити обстеження житлових і виробничих приміщень;
- надавати першу медичну допомогу потерпілим в умовах надзвичайних ситуацій;
- використовувати медичні та протихімічні засоби захисту людей в умовах надзвичайних ситуацій.

У результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці» студент повинен володіти інформацією про:

- матеріальну відповідальність за спричинення збитку установі;
- відповідальність за порушення вимог охорони праці;
- наслідки при невиконанні вимог техніки безпеки;
- правила техніки безпеки під час експлуатації лазерних установок;
- правила техніки безпеки під час роботи в радіологічній лабораторії.

Схвалено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини
„21” червня 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри, професор

А.А.Гудима

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни структурована на два розділи.

Розділ I. Безпека життєдіяльності людини у сучасних умовах;

Розділ II. Основи охорони праці медичних і фармацевтичних працівників

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- А) лекції;
- Б) практичні заняття (семінарські заняття);
- В) самостійна робота студентів;
- Г) консультації.

Лекції мають за мету систематизувати основи наукових знань з дисципліни, розкрити стан і перспективи розвитку медичної і фармацевтичної науки, сконцентрувати увагу на найскладніших та актуальних питаннях.

Лекції читаються керівним складом кафедри, професорами, доцентами в аудиторіях чисельністю до 100 чоловік. До читання лекцій, як виняток, можуть допускатися найдосвідченіші науково-педагогічні працівники, переважно ті, які мають науковий ступінь або вчене звання.

Практичні заняття (семінарські заняття) є видом навчальних занять, на яких викладач проводить із студентами детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в складі навчальної групи не більше 10-12 чоловік з метою відпрацювання практичних навичок щодо основних принципів безпеки при забезпеченні нормальної життєдіяльності людини, взаємозв'язків між станом здоров'я та впливом шкідливих і небезпечних факторів та передбачення негативних наслідків впливу небезпечних факторів на організм людини.

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота студентів забезпечується комплексом навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні посібники, матеріали кафедральних лекцій тощо. Методичні розробки для самостійної роботи студентів передбачають можливість проведення самоконтролю з боку тих, хто навчається. Для самостійної роботи, окрім того, рекомендується відповідна наукова та фахова література.

Кафедри, де викладається навчальна дисципліна „Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці“ мають право вносити зміни до тематики навчальної програми у межах до 15%.

Консультації (індивідуальні або групові) проводяться з метою допомоги студентам розібратись та роз'яснити складні для самостійного осмислення питання, вирішити складні проблеми, які виникли при самостійному опрацюванні навчального матеріалу при підготовці до практичного заняття, підсумкового заняття або перед іспитом.

При вивченні дисципліни використовують адекватні методи навчання.

За джерелами знань використовують методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, вирішення задачі. За характером логіки пізнання використовуються методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ І. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Конкретні цілі:

- Визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини.
- Передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя.
- Інтерпретувати значення впливу техногенних та біологічних факторів та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.

Предмет „Безпека життєдіяльності“. Основні завдання предмета. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.

Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.

Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Тема 2. Людина в системі „людина – зовнішнє середовище“

Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.

Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.

Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи „людина – середовище існування“. Закон Вебера-Фехнера.

Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.

Тема 3. Значення зовнішнього середовища в системі „людина – зовнішнє середовище“

Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини. Фізичні негативні фактори. Негативні фактори енергетичного походження. Хімічні негативні фактори. Біологічні антропогенні негативні фактори. Психофізичні негативні фактори. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.

Тема 4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.

Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.

Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.

Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини.

Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максималь-но допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах

РОЗДІЛ II. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ МЕДИЧНИХ І ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Конкретні цілі:

Аналізувати небезпечні для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації.

Оцінювати ризик виникнення нещасних випадків.

Сформулювати визначення професійного захворювання

Приймати рішення про вжиття термінових заходів при невідкладних ситуаціях.

Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників

Законодавча та нормативна база України про охорону праці. Основні законодавчі акти про охорону праці. Основні положення Закону України „Про охорону праці“. Нормативні акти про охорону праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Державне управління охороною праці та організація охорони праці

на виробництві. Органи державного управління охороною праці, їх компетенція і повноваження. Служба охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України.

Служба охорони праці підприємства.

Навчання з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці їх основні повноваження і права. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Тема 7. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків лікаря.

Перелік професійних шкідливостей при виконанні функціональних обов'язків лікаря. Правила виробничої санітарії, протиепідемічного режиму та особистої гігієни працівників дезінфекційних установ і підрозділів.

Техніка безпеки персоналу кабінетів і відділень променевої діагностики і терапії. Особливості впливу сучасних лазерних апаратів.

Правила техніки безпеки у відділеннях гіпербаричної оксигенації, клініко-діагностичних лабораторіях, фізіотерапевтичних відділеннях, при роботі із стерилізаційними установками.

Особливості захисту від впливу професійних шкідливостей у роботі персоналу стоматологічних спеціальностей. Охорона праці. Гігієнічні правила.

Тема 8. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника.

Поняття про небезпечні інфекційні захворювання. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про „виробничу аварію“ та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань. Антитретровірусна 28-денна програма.

Вірусний гепатит і можливість потрапляння його збудників у організм лікаря. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит. Програма розвитку донорства крові та її компонентів на 2014-2016 роки.

Туберкульоз та його розповсюдженість в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека лікаря-фтизіатра та вжиття профілактичних заходів. Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз.

Тема 9. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних робіт.

Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Види і обсяги медичної допомоги. Медичне сортування. Перша лікарська допомога, її зміст та обсяги. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення при різних видах надзвичайних ситуацій.

ПРИМІТКА: Підсумкове заняття проводиться на розсуд кафедри з метою визначення засвоєння студентом матеріалу тем розділів навчальної дисципліни. Визначається кафедрою як рубіжний (тематичний) контроль; оцінка, отримана студентом на підсумковому занятті, порівнюється до оцінки, отриманої на практичному (семінарському) занятті та на загальних умовах враховується при підрахунку середнього балу за поточної успішності.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви і тем	Кількість годин					
	денна форма – 2 курс					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
“ Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці ”						
РОЗДІЛ І. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ						
Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.		2				5
Тема 2. Людина в системі „людина – зовнішнє середовище“		2				5
Тема 3. Значення зовнішнього середовища в системі „людина – зовнішнє середовище“						5
Тема 4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.						5
Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.			2			5
Всього (розділ І):		4	2			25
РОЗДІЛ ІІ. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ МЕДИЧНИХ І ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.						
Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників		2	2			5
Тема 7. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов’язків лікаря.		2	2			6
Тема 8. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника.		2				6
Тема 9. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних робіт.		2				
Всього (розділ ІІ):		8	4			17
Всього годин	60	12	6			42

7. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2
2.	Тема 2. Причини, наслідки і профілактика пожеж в лікувальних закладах.	2
3.	Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників.	2
4.	Тема 7. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків лікаря.	2
5.	Тема 8. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника.	2
6.	Тема 9. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних робіт.	2
	Всього за модуль	12

8. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників. Пожежна безпека в лікувальних установах.	2
2	Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	2
3	Тема 7. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків лікаря.	2
	Разом	6

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	5
2	Тема 2. Людина в системі „людина – зовнішнє середовище“	5
3	Тема 3. Значення зовнішнього середовища в системі „людина – зовнішнє середовище“	5
4	Тема 4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.	5
5	Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	5
6	Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників	5
7	Тема 7. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків лікаря.	6
8	Тема 8. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника.	6
	Всього	42

10. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ РОБІТ – не передбачено

11. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ – не передбачено

12. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ – не передбачено

13. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, ВНЕСЕНИХ У МАТРИКУЛИ – не передбачено

14. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА (РС) – не передбачено.

15. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

При оцінюванні студентів приділяється перевага стандартизованим методам контролю:

- тестування (усне, письмове, комп'ютерне);
- структуровані письмові роботи;
- структурований контроль практичних навичок;
- контроль виконання практичної роботи;
- усне опитування;
- усна співбесіда.

Форми контролю:

Попередній (вхідний) контроль слугує засобом виявлення наявного рівня знань студентів для використання їх викладачем на практичному занятті як орієнтування у складності матеріалу. Проводиться з метою оцінки міцності знань та з метою визначення ступеня сприйняття нового навчального матеріалу.

Поточний контроль – контроль самостійної роботи студентів щодо вивчення навчальних матеріалів. Здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості студента до заняття. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Рубіжний (тематичний) контроль засвоєння розділу (підрозділу) відбувається по завершенню вивчення блоку відповідних тем шляхом тестування та/або усної співбесіди та/або виконання структурованих завдань. Тематичний контроль є показником якості вивчення тем розділів дисципліни та засвоєння студентами практичних навичок, а також пов'язаних із цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів. Проводиться на спеціально відведеному – підсумковому – занятті.

Проміжний контроль - полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях за певний період.

Підсумковий контроль здійснює контролюючу функцію, проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершених етапах. Проводиться у формі заліку, диференційованого заліку або іспиту з метою встановлення змісту знань студентів за обсягом, якістю та глибиною, а також вміннями застосувати їх у практичній діяльності. Під час підсумкового контролю

враховуються результати складання здачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою робочої програми.

ПРИМІТКА: Кафедра визначає форми контролю відповідно до навчального плану з дисципліни.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТІ (ПРИЙНЯТІ НА МЕТОДИЧНОМУ ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ)

За одне заняття (за 1 день) кожен студент отримує лише 1 кінцеву оцінку, яка є середнім арифметичним з оцінок за кожен вид діяльності (вхідний рівень знань, практична робота, письмовий тестовий контроль), незалежно від кількості тем, що вивчаються згідно з навчальною програмою. Усі оцінки виставляються за 12-бальною шкалою в навчальний журнал.

Вхідний рівень знань оцінюється на вступній частині заняття методом усного опитування кожного студента в певній логічній послідовності, кінцевою метою якого є озвучення ключових питань теми, висвітлених у матеріалах підготовки до практичного заняття. Викладач, як експерт, оцінює відповідь студента в межах 10-12 балів за повну відповідь на питання, 7-9 балів – за неповну відповідь, 4-6 балів – за часткову відповідь і 2 бали – за відсутність відповіді на запитання, що є свідченням не підготовки студента до заняття.

За проведену **практичну частину** роботи викладач виставляє кожному студенту оцінку за 12-ти бальною шкалою. Під час практичної частини оцінюється не стільки оформлення робочого зошита, скільки безпосередня участь і активність студента під час виконання практичної роботи, об'єм і якість виконаної роботи.

Третю оцінку на занятті студент отримує на основі письмового тестового контролю вкінці заняття. Студенту пропонується 12 тестових завдань типу “Крок” (тестове завдання, що вимагає вмінь застосування теоретичних знань на практиці) протягом 12-хвилин. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Бали	Критерії оцінювання
0	Виставляється, коли студент виявляє повне незнання змісту виконання роботи.
1 - 3	Виставляється, коли студент частково виявляє знання змісту виконання роботи.
4 - 6	Виставляється студенту, коли він погано орієнтується у методиці виконання роботи, виконав її в неповному обсязі, допускаючи грубі помилки під час проведення досліджень.
7 - 9	Виставляється студенту, коли він самостійно, зі знанням методики виконав практичну роботу, але допустив неточності у послідовності проведення роботи.
10 - 12	Виставляється, коли студент самостійно, грамотно і послідовно, зі знанням методики, виконав практичну роботу, правильно застосовуючи наукові терміни та поняття.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Примітка: за недооформлені протоколи практичних занять з дисципліни від загальної кількості балів за практичне завдання віднімається 3,0 бали.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Бали	Критерії оцінювання
1	Виставляється у тих випадках, коли студент не розкриває зміст навчального матеріалу.
2	Виставляється студенту, коли він погано орієнтується в навчальному матеріалі, що виявляється шляхом пропонування йому додаткових запитань.
3	Виставляється студенту, коли він фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, допускає грубі помилки у визначенні понять та при використанні термінології.
4	Виставляється, коли студент орієнтується в основному матеріалі, але не може самостійно і послідовно сформулювати відповідь, спонукаючи викладача пропонувати йому навідні питання.
5	Виставляється студенту, коли він фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення.
6	Виставляється студенту, коли він відтворює основний навчальний матеріал, але при його викладенні допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, визначення біологічних понять недостатні, характеризує загальні ознаки біологічних об'єктів.
7	Виставляється студенту у випадку, коли він розкриває основний зміст навчального матеріалу; допускає незначні порушення у послідовності викладення матеріалу, при використанні наукових понять та біологічних термінів, нечітко формулює висновки.
8	Виставляється у випадку, коли студент розкриває основний зміст навчального матеріалу; дає неповні визначення понять; допускає неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки.
9	Виставляється студенту, коли він розкриває основний зміст навчального матеріалу; дає повні визначення біологічних понять та термінів, допускаючи незначні порушення у послідовності викладення.
10	Виставляється у тих випадках, коли студент виявляє повне знання фактичного матеріалу, вміє аналізувати, оцінювати та розкривати суть біологічних явищ і процесів; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; логічно будувати висновки.
11	Виставляється студенту, коли він показує глибокі, міцні та системні знання в об'ємі навчальної програми, безпомилково відповідає на всі запитання, обґрунтовано формулює висновки, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу студента.
12	Виставляється студенту, коли він самостійно, грамотно і послідовно, з вичерпною повнотою, використовуючи дані додаткової літератури, відповів на запитання з проявом вміння характеризувати різноманітні біологічні явища та процеси; чітко та правильно дає визначення та розкриває зміст наукових термінів і понять.

При виставленні оцінки за письмовий контроль за 12-ти бальною шкалою оцінювання на тестовому випробуванні (щоденний тестовий контроль знань) здійснюється за схемою

Кількість правильних відповідей з 24-х	Бал за 12-бальною шкалою
0-12	0 (не складено тестовий контроль)
13, 14	4
15	5
16	6
17, 18	7
19	8
20	9
21, 22	10
23	11
24	12

Порядок опротестування оцінки:

При незгоді з оцінкою студент має право її опротестувати **впродовж 2 тижнів після отримання цієї оцінки.**

Наявність **незадовільної оцінки** не є підставою для недопуску студента до здачі підсумкового контролю під час сесії. Якщо незадовільна оцінка перездається на вищу, викладач у журналі академічної успішності закреслить незадовільну оцінку і виставить оцінку, отриману при перескладанні.

Якщо на кінець семестру студент має **невідпрацьовані заняття**, які пропущені з поважної причини (хвороба, пологи тощо), йому завідувачем кафедри надається на ліквідацію академзаборгованості така кількість днів, яка ним пропущена, але не більше 30 календарних днів за семестр (наказ Міністерства освіти України від 06.06.1996 р, № 191/153). Якщо студент за поважних причин пропустив понад один місяць за семестр йому надається академічна відпустка.

При наявності значної кількості пропусків без поважних причин, які студент не встигає відпрацювати до завершення семестру, він відраховується з числа студентів, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу за порушення навчальної дисципліни або йому надається право на повторне навчання.

Схвалено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини

„21” червня 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри, професор

А.А.Гудима

ПРИМІТКА: Кафедра визначає критерії оцінювання відповідно до змісту робочої програми з дисципліни. Даний документ має бути представлений на інформаційному стенді кафедри.

19. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. *Закон України „Про охорону праці“* від 14.10.92. із змінами від 21.11.02.
2. *Закон України „Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення“* № 4004-ХІІ від 24.02.94.
3. *Закон України „Про колективні договори та угоди“* № 1874 від 24.12.95.
4. *Закон України „Про страхові тарифи на загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності“* № 1423 від 13.09.2000.
5. *Основи законодавства України про охорону здоров’я* // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4.
6. *Кодекс законів України про працю.*
7. *Указ Президента України № 643/2001 „Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз“.*
8. *Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 № 1403 „Про затвердження Програми розвитку донорства крові та її компонентів на 2002-2007 роки“.*
9. *Постанова Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 № 14 „Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми „Здоров’я нації“ на 2002-2011 роки“.*
10. *Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 790 „Програма профілактики ВІЛ-інфекції в Україні“.*
11. *Постанова Кабінету Міністрів України „Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві“* № 1112 від 25.08.04.
12. *Наказ Держнаглядохоронпраці України „Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці“* № 15 від 26.01.05.
13. *Наказ Держнаглядохоронпраці України „Перелік робіт з підвищеною небезпекою“* № 15 від 26.01.05.
14. *Наказ Держнаглядохоронпраці України „Типове положення про службу охорони праці“* № 255 від 15.11.04.
15. *Наказ МОН України „Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти“* № 563 від 01.08.01.
16. *Наказ Міністерства праці та соціальної політики України „Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою та порядку реєстрації трудового договору між працівниками і фізичною особою“* № 260 від 08.06.01.
17. *Положення про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров’я України „Про введення оперативного контролю за станом охорони праці в установах, закладах та на підприємствах системи МОЗ України“.*

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка університету > Інтранет > На допомогу студентам > Матеріали для підготовки до практичних занять > Кафедра медицини катастроф і військової медицини > Медичний факультет > Медико-профілактична справа >
2. Сайт кафедри безпеки життєдіяльності: <http://www.lnu.edu.ua/faculty/bzhd/LifeSafety.htm>
3. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: <http://www.mns.gov.ua/>
5. Сайт Міністерства охорони здоров'я України: <http://www.moz.gov.ua/>
6. Інформаційно правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>
7. Пошукова інтернет-версія правових систем НаУ: <http://www.nau.kiev.ua/>